

Upplevelseförvaltningen
Christopher Hoerschelmann
0171-626290
christopher.hoerschelmann@enkoping.se

Barnkonsekvensanalys avseende taxor och avgifter

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 12 november 2024 att anta taxor och avgifter för 2025 för lokaler och anläggningar som hyrs ut av upplevelsenämnden. Ett tilläggsbeslut antogs som gav upplevelsenämnden i uppdrag att göra en barnkonsekvensanalys för att ta ställning till om kommunfullmäktige behöver korrigera 2025 års taxor och avgifter.

Upplevelsenämnden föreslår inför varje år nya taxor och avgifter som kommunfullmäktige därefter fattar beslut om. Det förslag till taxor och avgifter som lämnas grundas i en omvärldsanalys och utifrån vilka ekonomiska förutsättningar som nämnden ges. I förslaget beskrivs också vilka konsekvenser förslaget kan få för berörda målgrupper.

Bakgrund till nuvarande taxor och avgifter

Enköpings kommuns största subvention till föreningslivet är lokaler där subventionsgraden som regel ligger mellan 70 - 90% av kostnaden.

I arbetet med taxor och avgifter 2023 tog upplevelseförvaltningen i slutet av 2021 fram en rapport som innehöll en omvärldsanalys och jämförelse med 20 andra kommuner.

I jämförelsen framkom följande gällande barn- och ungdomsverksamhet:

Anläggning /Lokal	Snitt Närliggande kommuner	Snitt, Liknande invånartal	Snitt, samtliga kommuner	Enköping
Fotbollsplan, Naturgräs	117	72	95	102
Fotbollsplan, Konstgräs	140	105	122	102
Friidrottsplats	146	84	115	102
Sporthall, ≥ 20x40m	121	79	100	102
Ishall	139	144	141	102
Konferensrum, >20 pers	139	135	137	102

Matsalar för föreningsmöten och utbildning	193	235	214	170
Aulor	333	258	295	170

Jämförelsen visade att Enköping låg över snittet på några typer av anläggningar men under snittet på de flesta anläggningstyper.

2023 beslutade kommundirektören att ge samtliga förvaltningar i uppdrag att under 2023 utreda vilka taxor och avgifter som kunde höjas utöver eventuell ordinarie uppräknings. Förslaget skulle öka intäkterna med minst 5,9 miljoner för 2024.

I den rapport som då togs fram beskrev upplevelseförvaltningen följande:

Mellan 2015 - 2019 har taxorna varit oförändrade.

Sedan 2019 har taxor och avgifter höjts med ca 24 % till 2024 i kategori 1 i och med beslut i taxor och avgifter 2024 i mars 2023.

Den nya modellen som införs 2024 innebär en ytterligare höjning för kategori 2 med ca 13 % som totalt innebär ca 35 % i höjning sedan 2019. Vuxenverksamhet i föreningar som har barn och ungdomsverksamhet flyttades över från kategori 1 till kategori 2 2023 vilket innebär en ökning på 100% för denna grupp.

För kategori 3 har taxorna ökat totalt med ca 30 % sedan 2019.

I relation till taxor och avgifter finns stöd till civilsamhället med bidrag till föreningslivet. Den totala summan för föreningsbidrag har inte höjts under den aktuella perioden.

Texten ovan angående införande av nya nettotaxemodellen kan ha medfört missförstånd då det inte är införandet av modellen i sig som gjorde att taxorna höjdes. Utan höjningen av taxorna beslutades samtidigt som modellen infördes.

Vidare gjordes följande sammanställning för kategori 1:

Kategori 1

Enköpings kommun har en högre taxa för kategori 1 per timme jämfört med de andra kommunerna som studerats. Bara fyra av de jämförda 22 kommunerna ligger högre än Enköpings kommun; Uppsala, Västerås, Östhammar och Borlänge.

- Snitt Enköpings idrottsanläggningar: 101 kronor
- Snitt alla kommuner: 93 kronor

Barn och unga är en prioriterad målgrupp. Vi har svårt att se att en höjning utöver de redan genomförda höjningarna de senaste åren samt de beslutade 2 % från 114 kronor till 116 kronor 2024 inte skulle få en betydande negativ påverkan på barn och ungdomsverksamheter som nyttjar våra lokaler.

Bakgrunden till de stora höjningar som genomfördes mellan åren 2019 - 2024 är att upplevelsenämnden ålagts procentuellt stora besparingskrav vilket har behövt hanterats

genom både minskade kostnader och ökade intäkter. En parameter i detta var också att inga höjningar genomfördes under åren 2014 - 2018.

Höjningarna har fördelats på följande sätt i kostnad per timme för kategori 1:

2019 – 90 kr

2020 – 100 kr

2021 – 102 kr

2022 – 112 kr

2023 – 114 kr

2024 – 116 kr

2025 – 120 kr

En jämförelse utifrån inflationen visar att 100 kronor i januari 2020 motsvarar 125 kronor i december 2024. De höjningar av taxor och avgifter som genomförts täcker således inte upp för den inflationstakt som varit.

Analys

I den tjänsteskrivelse som ligger till grund för taxor och avgifter beskrivs varje år att ökade taxor och avgifter kan komma att påverka barn om det innebär att föreningarna behöver höja sina avgifter. Detta innebär att beslutet inte har direkt påverkan på barn men väl indirekt.

Under åren 2022 - 2024 har den allmänna prisutvecklingen i Sverige präglats av hög inflation och stigande räntor vilket påverkat privatekonomin för barnfamiljer med lägre inkomster. Enligt en rapport från Röda Korset, Hyresgästföreningen, Majblomman och Rädda Barnen från mars 2024 har över hälften av ensamstående föräldrar och mer än tre av tio sammanboende föräldrar haft svårigheter att betala för sina barns fritidsaktiviteter.

Samtidigt har kostnaderna för barns och ungdomars idrottande ökat avsevärt. En rapport från Riksidrottsförbundet i december 2024 visar att kostnaden för ett barns huvudidrott har stigit med 68 procent sedan 2009, med föräldrar som i genomsnitt betalar 9 400 kronor per år. Denna ökning beror bland annat på högre träningsavgifter, utrustningskostnader och resor.

Om kommuner dessutom höjer sina taxor och avgifter för uthyrning av lokaler till föreningar som bedriver verksamhet för barn och unga, riskerar detta att ytterligare öka kostnaderna för deltagande i fritidsaktiviteter. Detta kan leda till att föreningar tvingas höja sina medlems- och träningsavgifter för att täcka de ökade utgifterna, vilket i sin tur kan göra det svårare för barn från ekonomiskt utsatta familjer att delta i meningsfulla fritidsaktiviteter. Huruvida föreningarna justerat sina avgifter eller inte mellan åren finns ingen direkt uppföljning på

men det finns exempel på både stora höjningar av avgifter men även oförändrade avgifter. Det skiljer mellan föreningar och kan också ha olika anledningar. Detta är också bara en parameter då andra kostnader som domare, material etc. också påverkar en förenings ekonomi. I vissa föreningar kan också ekonomiska medel vara föremål för omfördelning mellan barn- och ungdomsverksamhet samt seniorverksamhet.

Slutsats

Sammanfattningsvis har den ekonomiska utvecklingen under 2022–2024 inneburit betydande påfrestningar för barnfamiljer med lägre inkomster i Sverige. Ökade levnadskostnader och potentiella höjningar av kommunala taxor för föreningslokaler riskerar att begränsa barns tillgång till meningsfulla fritidsaktiviteter, vilket kan påverka deras hälsa och utveckling negativt.

Upplevelseförvaltningen har genom en omvärldsanalys under hösten 2021 genomfört en jämförelse med 20 andra kommuner där det framgår att Enköping för kategori 1 ligger kostnadsmässigt både över och under snittet utifrån olika anläggnings- och lokaltyper. I rapporten från 2023 ligger Enköping något högre än genomsnittet för kategori 1 för de aktuella kommunerna, med 8 kronor per timme.

För föreningar med verksamhet i kategori 1 har grundtaxan mellan åren 2014 - 2025 totalt höjts med 30 kronor per timme. Det motsvarar cirka 2,70 kronor per år. Hela höjningen har dock skett mellan åren 2019 - 2025 vilket motsvarar 5 kronor per år. De ökade taxorna de aktuella åren har sin grund i de ekonomiska förutsättningar som upplevelsenämnden givits. Samtidigt har föreningsbidragens storlek varit oförändrade vilket annars hade kunnat vara en kompensatorisk åtgärd. För föreningarna och dess medlemmar är en mer jämn prisutveckling mellan åren att föredra om taxorna ska höjas då det skapar en förutsägbarhet.

Det bedöms inte finnas anledning att göra justeringar nedåt redan under innevarande år då höjningarna för kategori 1 varit låga från 2022 och framåt. En viktig prioritering framöver är dock att taxor och avgifter för kategori 1 hålls oförändrade eller sker med låga höjningar utifrån satsningen på barn och unga som en prioriterade målgrupp. Detta bygger dock på att det finns ekonomiska förutsättningar för en sådan prioritering. De preliminära budgetramar som nämnden har att förhålla sig till för kommande år pekar mot att ytterligare höjningar behöver genomföras. Om en prioritering i annan riktning önskas behöver förutsättningar för en sådan riktning finnas.